

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II)

Eduskuntatunnus
U 101/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 7.12.2022 ehdotuksen direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistamisesta (maksukyvyttömyysdirektiivi II) (COM(2022) 702 final). Ehdotuksesta on tarkoitus hyväksyä osittainen yleisnäkemyks oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 12.–13.12.2024. Osittainen yleisnäkemyks koskisi ehdotuksen osastoja II (takaisinsaanti), III (pesähoitajan ja selvittäjän tiedonsaanti), V (johdon velvollisuus hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn) ja VIII (kansallisista maksukyvyttömyysmenettelyistä julkaistava informaatiolehti). Muiden ehdotuksen osastojen käsittely jatkuu Puolan puheenjohtajuuskaudella keväällä 2025.

U-jatkokirjeen tarkoituksena on informoida eduskuntaa osittaisen yleisnäkemyksen sisällöstä ja täydentää tarpeellisilta osin valtioneuvoston kantaa. U-jatkokirjettä laadittaessa puheenjohtajan lopullista ehdotusta osittaiseksi yleisnäkemykseksi ei ole saatavilla. Tämä U-jatkokirje perustuu puheenjohtajan viimeisimpään 21.11.2024 päivättyyn kompromissiehdotukseen osittaiseksi yleisnäkemykseksi (jäljempänä ”viimeisin kompromissiehdotus”). Puheenjohtajan mukaan ehdotusta osittaiseksi yleisnäkemykseksi käsitellään 4.12. Coreperissa. Puheenjohtajan kompromissiehdotukselle arvioidaan olevan jäsenvaltioiden laaja tuki, eikä sen käsittelyssä ole syntymässä estävää määrävähemmistöä.

Suomen kanta

Suomen kannat direktiiviehdotukseen on määritelty valtioneuvoston kirjelmässä U 101/2022 vp ja jatkokirjelmässä UJ 16/2024 vp, joissa todetaan mm. seuraavasti:

Suomi tukee komission ehdotuksen tavoitteita ja pitää tärkeänä sitä, että kaikissa jäsenvaltioissa maksukyvyttömyysmenettelyt toimivat tehokkaasti ja mahdollistavat

mahdollisimman korkean velkojen takaisinperintäasteen myös jäsenvaltioiden rajojen yli. Suomi katsoo, että EU:n kilpailukyvyn ja pääomamarkkinaunionin kannalta on tärkeää edistää oikein kohdennettua harmonisaatiota myös maksukyvyttömyyslainsäädännön alalla rajat ylittävien maksukyvyttömyystilanteiden osalta. Harmonisoinnin tulisi edistää maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä koko EU:ssa.

Osana viime vaiheen neuvotteluja ja saavutettavaa kokonaisratkaisua Suomi muodostaa asiassa lopullisen kannan huomioiden myös Suomen tavoitteet pääomamarkkinaunionin kehittämiseksi.

Valtioneuvosto täydentää kantaansa seuraavasti:

Valtioneuvosto katsoo, että puheenjohtajan ehdottamassa muodossa direktiiviehdotus on kehittynyt monilta osin Suomen neuvottelutavoitteiden mukaiseen suuntaan.

Takaisinsaannin, pesänhoitajan ja selvittäjän tiedonsaannin ja maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevan informaatiolehden osalta artikloihin on tehty sääntelyn joustavuutta lisääviä muutoksia, mikä vastaa Suomen neuvottelutavoitteita.

Lisäksi puheenjohtajan viimeisin ehdotus osittaiseksi yleisnäkemykseksi sisältää poikkeusmahdollisuuden johdon velvollisuuteen hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn, minkä vuoksi valtioneuvosto katsoo, että kompromissiehdotus voidaan hyväksyä.

Valtioneuvosto tunnistaa tarpeen joustavuudelle erityisissä hätätilanteissa ja on avoin tarkastelemaan mahdollista puheenjohtajan kompromissia tähän liittyen direktiiviehdotuksen yleisissä säännöksissä.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti puheenjohtajan viimeisimpään ehdotukseen osittaiseksi yleisnäkemykseksi.

Pääasiallinen sisältö

Alkuperäisen direktiiviehdotuksen sisältöä on käsitelty asiaa koskevassa U-kirjelmässä U 101/2022 vp ja kesän 2024 tilannetta U-jatkokirjelmässä UJ 16/2024 vp. Tässä U-jatkokirjeessä keskitytään kuvaamaan lyhyesti neuvotteluissa tehty keskeisimmät muutokset osittaiseen yleisnäkemykseen sisällytettäviin osastoihin (II takaisinsaanti, III pesänhoitajan ja selvittäjän tiedonsaanti, V johdon velvollisuus hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn ja VIII kansallisista maksukyvyttömyysmenettelyistä julkaistava informaatiolehti). U-jatkokirjettä laadittaessa lopullista versiota osittaisesta yleisnäkemyksestä ei ole saatavilla, joten kuvaus perustuu jäsenvaltioille 21.11. jaettuun puheenjohtajan kompromissiehdotukseen.

Direktiiviehdotus on osa toimenpiteitä pääomamarkkinaunionin kehittämiseksi. Eurooppa-neuvosto kehotti päätelmissään 17.–18.4.2024 komissiota ja neuvostoa edistämään pääomamarkkinaunionia koskevaa työtä ilman aiheetonta viivytystä, jotta luodaan aidosti yhtentyneet eurooppalaiset pääomamarkkinat, jotka ovat kaikkien unionin kansalaisten ja yritysten saatavilla ja jotka hyödyttävät kaikkia jäsenvaltioita. Kansallisten maksukyvyttömyysmenettelyjen olennaisten näkökohtien yhdenmukaistaminen mainitaan Eurooppa-neuvoston päätelmissä yhtenä tällaisena toimena, minkä vuoksi puheenjohtaja on pyrkinyt nopeuttamaan ehdotuksen käsittelyä neuvostossa.

Yleiset säännökset (I osasto)

Puheenjohtajan viimeisin kompromissiehdotus sisältäisi I osaston säännöksiä, kuten määritelmiä, siltä osin kuin ne liittyvät osittaisen yleisnäkemyksen muihin osastoihin. Uudessa säännöksissä todetaan, että ehdotuksen sääntely on minimiharmonisaatiota.

Lisäksi puheenjohtajan viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa on hakasulkeissa ollut mukana jäsenvaltioille mahdollisuus poikkeustilanteissa poiketa direktiivin säännöksistä. On vielä epäselvää, sisältyykö tämä säännös puheenjohtajan ehdotukseen osittaiseksi yleisnäkemykseksi. Poikkeustilanteen arviointi on puheenjohtajan viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa määritelty niin, että se perustuisi erilaisista luonnonkatastrofeista taikka merkittävästä tai äkillisestä muutoksesta jäsenvaltion sosioekonomiseen tilanteeseen johtuviin poikkeuksellisiin olosuhteisiin, kuten systeemikriisiin. Lisäksi komissio hyväksyisi tai hylkäisi poikkeustoimenpiteet jälkikäteisesti kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ne on notifioitu.

Takaisinsaanti (II osasto)

Puheenjohtajan viimeisimmän kompromissiehdotuksen takaisinsaatiajat ja -perusteet ovat komission ehdotuksen mukaiset tai rajatummalla. Johdanto-osan perustelukappaleet sisältävät edelleen tiettyjä epäselvyyksiä. Luonnollisten henkilöiden henkilökohtaiseen piiriin kuuluvien oikeustoimien katsotaan olevan direktiivin soveltamisalan ulkopuolella. Kokonaisuudesta johtunee vain rajattu muutostarpeita kansalliseen lainsäädäntöön.

Puheenjohtaja on viimeisimmässä kompromissiehdotuksessaan kokonaan poistanut takaisinsaatikanteiden vireillepanon kolmen vuoden määräaikaa koskevan säännöksen. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomi voisi säilyttää kuuden kuukauden ja yhden vuoden määräaikansa. Toisaalta määräajalle ei tulisi ylärajaa, jolloin muut jäsenvaltiot voisivat säilyttää nykyisiä pidempiä määräaikojaan.

Pesänhoitajan ja selvittäjän tiedonsaanti (III osasto)

Aiemmissa kirjelmissä kuvattuun verrattuna olennaisimmat muutokset puheenjohtajan viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa liittyvät siihen, että jäsenvaltioilla olisi kansallisesti mahdollisuus säätää tarkemmista edellytyksistä sille, miten tarkalleen tieto ulkomaisille pesänhoitajille tai selvittäjälle ehdotuksen liitteen listassa olevista omaisuusrekistereistä annetaan. Edellytykset eivät saisi kuitenkaan olla epäedullisempia verrattuna niihin edellytyksiin, jotka kotimaisille pesänhoitajille asetetaan.

Pesänhoitajan ja selvittäjän tiedonsaantia koskevien ehdotusten osalta suurimmat huolet ovat liittyneet kolmansien henkilöiden pankkitilitietojen tietosuojaan. Viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa tiedonsaanti sekä velallisen että kolmansien henkilöiden pankkitilitiedoista on kuitenkin hyvin rajallista, eikä se sisällä esimerkiksi tilitapahtumatietoja. Puheenjohtajan ehdotus ei myöskään enää sisällä pakollista roolia tuomioistuimille tiedonhaussa. Jäsenvaltiot voisivat osoittaa direktiivin vaatimat tiedonhakuvaatimukset myös viranomaisille ja tietyiltä osin suoraan pesänhoitajille ja selvittäjille.

Viimeisimmän kompromissiehdotuksen uudessa johdanto-osan perustelukappaleessa todetaan, että jäsenvaltioiden tulisi luoda ”työkalut” arvopaperien omistajien tunnistamiseen tuomioistuimen, pesänhoitajan tai selvittäjän taikka muun toimivaltaisen viranomaisen vaatimuksesta.

Johdon velvollisuus hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn (V osasto)

Viimeisin kompromissiehdotus edellyttää komission ehdotuksen mukaisesti, että yhtiön johdolle asetetaan velvollisuus hakea maksukyvyttömyksiin tullut yhtiö maksukyvyttömyysmenettelyyn. Hakemus olisi jätettävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiön johto tuli tai olisi pitänyt tulla tietoiseksi yhtiön maksukyvyttömyydestä. Lisäksi yhtiön johto olisi henkilökohtaisesti vastuussa vahingosta, joka yhtiön velkojille aiheutuu hakemuksen jättämisestä koskevan velvollisuuden laiminlyönnistä. Vahingonkorvausvastuun yksityiskohdat sekä käsitteet ”johto” ja ”maksukyvyttömyys” voitaisiin määritellä kansallisesti.

Käytännössä velvollisuus kohdistuisi Suomessa todennäköisesti osakeyhtiöiden ja osuuskuntien hallituksille.

Puheenjohtajan viimeisin kompromissiehdotus sisältää tältä osin jäsenvaltiolle mahdollisuuden säätää tiettyjä poikkeuksia. Viimeisimmän kompromissiehdotuksen mukaan hakemusta maksukyvyttömyysmenettelyyn ei tarvitsisi tehdä, jos on tehnyt taloudellisista vaikeuksista ilmoituksen julkiseen rekisteriin. Tällaisesta ilmoitusvelvollisuudesta säädetään Suomen osakeyhtiölaissa.

Kansallisista maksukyvyttömyysmenettelyistä saatavilla oleva tieto (VIII osasto)

Kansallisista maksukyvyttömyysmenettelyistä julkistettavaa tietolehteä koskevaa VIII osastoa ei ole juurikaan muutettu komission ehdotuksen mukaisesta. Joitakin tietovaatimuksia on poistettu ja lisäksi lehden pituudella ei olisi ylärajaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 114 artikla, tavallinen lainsäätämismenettely, määränenemmistöpäätös

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa vastuuvaliokunta on oikeudellisten asioiden valiokunta (JU-RI), jossa asian esittelijä ennen europarlamenttivaaleja oli Pascal Arimont (EPP, BE). Esittelijä vaihtuu eikä mietintöluonnosta ole vielä laadittu.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2024

Eduskuntakäsittely

U 101/2022 vp, LaVL 35/2022 vp, SuVEK 207/2022 vp
UJ 16/2024 vp, LaVL 16/2024 vp, SuVEK 71/2024 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön on arvioitu valtioneuvoston kirjelmissä U 101/2022 vp ja UJ 16/2024 vp. Johdon velvollisuutta hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn on arvioitu erityisesti U-kirjelmän U 101/2022 vp sivulla 12.

Osakeyhtiölain (624/2006) 20 luvun 23 §:n mukaan, jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on viipymättä tehtävä osakepääoman menettamisestä rekisteri-ilmoitus.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia on arvioitu valtioneuvoston kirjelmissä U 101/2022 vp ja UJ 16/2024 vp. Johdon velvollisuutta hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn on arvioitu erityisesti U-kirjelmän U 101/2022 vp sivulla 14.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2022) 702 final
Puheenjohtajan viimeisin ehdotus neuvoston osittaiseksi yleisnäkemykseksi
(21.11.2024)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mari Aalto, OM, etunimi.sukunimi@gov.fi, +358 295 150 502
Johanna Mäkitalo, OM, etunimi.sukunimi@gov.fi, +358 29 515 0092
Joanna Tikkanen, VNK, etunimi.sukunimi@gov.fi, +358 29 516 0542

VAHVA-tunnus

EU/1556/2022

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite